

A SZELLEM

FILOZOFIAI FOLYÓIRAT.

BUDAPEST, 1911 FEBRUÁR,

(METAFIZIKA, ETIKA, VALLÁSFILOZOFIA, ESZTETIKA.)

MEGJELENIK BUDAPESTEN HÁROMSZOR ÉVENTE.

1911 március hóban **A SZELLEM** címen folyóiratot indítunk néhányan, akik a kultúra lényegét illető kérdéseket egyformán szíven viseljük, ha megoldásukat különböző utakon keressük is. Ez a folyóirat nem fog megfelelni a szó szokásos értelmének, nem akar ismereteket terjeszteni s aktualitásokkal egyáltalán nem, vagy csak alig — amennyiben időnkivüli értékük és jelentőségük van — fog foglalkozni. „Lapot csinálni” még akkor se volna kedvünk, ha tudnók, hogy a mienk valamennyinél jobb lesz. Még a legjobb és legtökéletesebb revue sem elégítené ki igényünket, mivel nem tolmácsolná szándékunkat. Mi időközönként — és nagy időközönként — anyagot akarunk adni az embereknek a gondolkodásra, módot a magukba térésre, a benső életre, oly kérdésekkel foglalkoztatni őket, amelyeknek a naphoz és időhöz semmi közük, hanem szellemi és lelki sorsukat mindig és mindenütt érdekelhetik, kell, hogy érdekeljék. Ezeket a kérdéseket nem lehet máról holnapra, vagy egyik hónapról a másikra elintézni. Lassan kell gyökeret verniök, lassan kihajtaniok és megérniök. Mikor a legtöbben kifelé és fölületesen élnek, mikor írók és művészek még szítják az emberekben a léha szenzáció-hajhászást és mindent napi értékke alacsonyítanak, akkor mi azt keressük és ahhoz fordulunk, ami az emberek lelkében legjobb és legmélyebb. És az a hitünk, hogy ilyen aktivitásra, mint a mienk, különösen nálunk szükség van, s a folyóirat, melynek életet adunk, kulturtörténeti szükségszerűségnek s nem néhány ember véletlen összeverődésének termése. Ha ezt a szigorú szükségszerűséget nem éreznők, el se kezdenők **A SZELLEMet**.

A SZELLEM egy-egy témát lehetőleg kimerítő, összefoglaló tanulmányoknak, essayeknek gyűjteménye lesz. A tanulmányok vallási, filozófiai és esztetikai kérdésekkel fognak foglalkozni.

Mi az emberi szellem tevékenységének e különböző területei között oly szoros összefüggéseket látunk, amelyek nemcsak megengedik, de helyes megértésükhöz megkívánják együttes tárgyalásukat.

A vallási tényeket minden előítélet és pártállás nélkül fogjuk tárgyalni, de azért nem kívülről, közömbösen és leírólag, hanem legintimebb valójukban, élmény-voltukban igyekszünk megragadni őket; tárgyalásukban személyes tapasztalataink fognak szóhoz jutni; és tőlünk telhetőleg rá fogunk mutatni az egyes kérdéseknek s általában a vallásnak szerepére és jelentőségére az egyes ember s általában a kultúra életében. Célunk emellett az emberek benső, lelki életének emelése s ezért rendszeresen részleteket fogunk közölni a vallásos tapasztalat leghivatottabb interpretálóinak műveiből, nevezetesen: Plotinos, az egyházatyák, a középkori misztikusok, Meister Eckehart, Tauler, Suso, a Deutsche Theologie, sienai szent Katalin levelei, assisii szent Ferenc életére vonatkozó dokumentumok, Boehme, Szent Teréz, Pascal és másokból. E neveket csak azért említjük, hogy nagyjában utaljunk az anyagra, nem hogy kész és kimerítő programmot adjunk.

A filozófiát illetően, mint a címben is kifejeztük, metafizikusok, spiritualisták vagyunk, de épp ezért nem fogunk semmilyen „irányt” sem szolgálni vagy követni. Nekünk az igazság keresése életkérdés lévén és nem mesterség, a szabadságunkat nem áldozzuk föl semmiért s ha gondolkodásunk, tapasztalataink és tanulmányaink új és váratlan eredményekhez fognak vezetni, amelyek az előzőeknek elhantolói, a következetesség chimerájáért nem fogjuk a lelki ismeretünket a kiegyenlítés hazugságaival terhelni.

Esztetikai tanulmányainkban a művészeteknek valóban vitalis kérdéseivel fogunk foglalkozni. A művészet külön világ a való világ mellett, saját törvényei vannak; de amire épül, az az emberi szellem és lélek és reá vonatkozik; csak e szellem és lélek egész teljéből érthető meg. A művészet nem játék, szórakozás, frivol esztéta-örömök és idegizgalmak kielégítése. Mi a művészi jelenség egész komplexitásával igyekszünk számot vetni és keressük vonatkozásait a vallással, morállal stb.

E helyen és időnkivüli érdekű tanulmányok mellett lehetőleg minden számban fogunk közölni egy-egy fejezetet a magyar kultúra történetéből, amely fejezetet vagy az európai kultúrával kapcsolatban élt s e kultúra szintjén álló személyiségnek fogjuk szentelni, vagy egy egész időszaknak, melyben ez a kapcsolat és színvonal általánosabb volt. Szimpatiaival fogunk különösen azok felé fordulni, akik életüket e kultúrának szentelték és kevés eredménnyel belepustultak vállalkozásukba; de nem fogunk magyar mártírologiát írni és nem leszünk elfogultak a nagylelkű áldozatokkal szemben sem. Mi e kultúra keserves vajadásainak, egyes nagy értékei mellett való sivárságának, benne a kezdeményezés hiányának okait keressük s az igazságot többre becsüljük az őszinte kegyeletnél is, mivel mindenekfölött igazságra van szükségünk nekünk is, a többieknek is. A hazafias frázisokból már végkép elég volt, valamint a magyar kultúra múlt és jelen sorsán siránczó tehetetlen gyöngeségből is.

Ezek után azt hiszem, nem kell a folyóirat címét magyaráznom s annak fejtegetésével bibelődnöm, hogy a szellem szónak, ahogy mi használjuk, semmi köze spiritizmushoz, teozófiához, occultizmushoz és miegyébhez. Mi egész egyszerűen magosabbrendű, szellemi világfölfogásnak és életnek keresői vagyunk és nem kell bennünket semmilyen szektával összetéveszteni.

A SZELLEM

első számának tartalma különben meg fogja adni a címlapjára nyomott szónak azt az értelmet, amelyben használjuk.

Még azt kell megjegyeznem, hogy vállalkozásunk a szó legszorosabb értelmében ideális. Akik e folyóiratot írjuk és összeállítjuk, minden anyagi jutalom nélkül tesszük; és nemcsak hogy ingyen dolgozunk, hanem még áldozatot is hozunk. A jövőtől sem várunk anyagi előnyöket, mivel nem számítunk a közönség széles rétegeire. A folyóiratot kevés példányban fogjuk nyomni kezdettől fogva mindvégig. És az a tervünk, hogy egy bizonyos számot sohase haladjunk meg.

Szóval kevés előfizetőt óhajtunk magunknak. Csak azok érdeklődését kívánjuk, akik elolvassák, amit írunk és hasznát is vegyék. És ha ezek oly kevesen lesznek, hogy még a mi fölöttébb mérsékelt reményeinkre is rácafolnak, akkor a magyar kultúra történetének ezt az új adatát ép oly objektíve fogjuk elintézni, mint ahogy a régiekkel bánni szándékunk.

Ahogy nem számítunk nagyszámu közönségre, úgy nem számítunk nagyszámu írókra sem. Mégis azt hisszük, hogy vannak valahol emberek Magyarországon, akik revueink nagy részét vagy szürkének vagy dilettansznak ítélvén, elkerülik a nyilvánosságot. Ha vannak, talán előbújnak oduikból. A mi programunk elég tág ahhoz, hogy felekezet, nemzetiség, hir és egyéb dolgokra való tekintet nélkül minden értéket magába tudjon foglalni. Az emberi szellemet érdeklő minden dolgot szívesen látunk. Másrészt személyesen nem szólitunk föl senkit munkánk megosztására. Aki törekvésünket szimpatikusnak találja és tenni akar a kultúráért, az jöjjön kéretlenül, mintahogy kéretlenül jövünk magunk is.

Végül: **A SZELLEM** évente háromszor fog megjelenni, különböző terjedelmű füzetekben, a rendelkezésünkre álló anyag szerint.

Az első szám 1911 március első felében fog megjelenni e prospektus papírján művészi új betűkkel és tartalma a következő lesz: Emile Boutroux: Természet és Szellem; G. K. Chesterton: A kereszténység paradoxonjai; Fülep Lajos: Az emlékezés szerepe a művészi tevékenységben; Hevesi Sándor: Az emberi boldogságról; Lukács György: A tragédia metafizikája; Plotinos: A három ősz elemről; Fejezetek a magyar kultúra történetéből; Fóti Lajos: Apáczai Cseri János.

FÜLEP LAJOS.

N. B. A folyóirat szellemi részét illető dolgok Fülep Lajos címére (Firenze, 6 Piazza Donatello), a kiadóhivatalt illetők (előfizetés stb.) Nagel Ottó könyvkereskedése (Budapest, Muzeum-körut 2.) címére küldendők.

Előfizetési ár egy esztendőre 10 korona. Egyes füzetek ára 4 korona.

